

به این دلیل سراغ البرز رفتیم چون خودم اهل مازندران هستم و سلامت و حفظ این منطقه برایم بسیار مهم است. در کنار این، وسعت، جمعیت و گونه‌های حیات وحش در این استان زیاد است و موارد ناکفته بسیاری وجود دارد. مناطقی وجود دارد که حفاظت شده است و مردم عادی اجازه ورود به آن را ندارند

مرور

مستندی که
یک دهه زمان برد

علی احمدی زرین‌کلایی که ید طولایی در ساخت مستندهای محیط زیستی دارد، چند سال پیش مجموعه مستند گنجینه‌های هیرکانی را روی آنتن برد. این مستند در ۱۰ قسمت تولید شده و نگاهی جامع به حیات وحش جنگل‌های هیرکانی دارد. جنگل‌های هیرکانی از منطقه گرگان و گلستان آغاز شده و با عبور از مازندران و گیلان به بخش‌هایی از آذربایجان نیز می‌رسد اما بخش بیشتر آن در استان مازندران واقع شده است.

این جنگل‌ها بخش مهمی از نوار سبز شمال ایران را تشکیل می‌دهند. این جنگل در کنار زیبایی بصری و اهمیت زیست محیطی‌اش، به دلیل قدمت میلیون‌ساله‌اش از جمله گنجینه‌های ملی و طبیعی ایران محسوب می‌شود. در این جنگل پوشش‌های گیاهی و گونه‌های جانوری بسیاری وجود دارد و در قسمت‌های مختلف این مجموعه با بخش‌های نادیده‌ای از حیات وحش موجود در جنگل‌های هیرکانی آشنا می‌شویم.

نکته‌ای که در مورد گنجینه‌های هیرکانی وجود دارد، این است که تولید این مستند بیش از یک دهه طول کشیده و تلاش شده تا تصاویر کمتر دیده شده در این مستند گنجانده شود. مثلاً تصویری از پرندۀ هما که خیلی از ایرانیان آن را با «همای سعادت» می‌شناسند و حتی از پلنگ هم نایاب‌تر است نیز در این مستند وجود دارد.

مستند گنجینه‌های هیرکانی به طیف‌های مختلفی از جانوران پرداخته که می‌تواند برای مخاطبانش جالب توجه و هیجان‌انگیز باشد. این نوع مستند، بیشتر نوعی دغدغه برای حفاظت حیات وحش محسوب می‌شود. می‌توان گفت این اثر جایگاه ویژه‌ای بین کارهایی که در مورد جنگل‌های هیرکانی ساخته شده دارد چرا که نوع نگاه و پرداخت به آن جزو اتفاقاتی است که این مجموعه را هرچه بیشتر دیدنی می‌کند.

حالا باید دید که این کارگردان این بار در نیمرخ شمالی البرز با چه نگاهی قرار است چه داستانی را رقم بزند.

گفت‌وگو با کارگردان مجموعه «نیمرخ شمالی البرز» که قرار است از شبکه مستند روی آنتن برود

چشم‌انداز حیات وحش
بر بلندای البرز

حیات وحش و محیط زیست از مسائل مهم و حیاتی جهان است که متأسفانه در کشور ما کمتر مورد توجه قرار می‌گیرد. غافل از این که حیات ما وابسته به حیات جانداران و گیاهان دیگر است. در واقع محیط زیست پناهگاهی برای ما و جانداران است و برای حفظ امنیت و سلامت آن باید تلاش کنیم. یکی از راه‌های فرهنگسازی در این زمینه، ساخت مستندهای پژوهشی در این حوزه است که آسیب‌های موجود را مورد بررسی قرار دهند. البته این مسیر نیز برای مستندسازان هموار نیست و همواره با موانعی روبه‌رو بوده است. به دلیل همین مشکلات و موانع کمتر کسی تمایل به ساخت آثاری در حوزه حیات وحش دارد. علی احمدی زرین‌کلایی از معدود مستندسازانی است که در این عرصه فعالیت جدی دارد. او با ساخت مستند «گنجینه‌های هیرکانی» به بررسی گونه‌های جانوری جنگل‌های هیرکانی پرداخته است. تازه‌ترین اثر او مستند «نیمرخ شمالی البرز» است که در مورد دیواره شمالی رشته‌کوه البرز ساخته شده است. این مستند ضمن اشاره به اهمیت این دیواره به بررسی آسیب‌هایی که در سال‌های اخیر به حیات وحش این منطقه وارد شده می‌پردازد.

هانیه علی‌نژاد
خبرنگار

برایمان از جزئیات مستند نیمرخ شمالی البرز بگویید.

این مستند با موضوع حیات وحش به نواحی شمالی البرز می‌پردازد. قسمت شمالی البرز به جهت مجاورت با دریا و کوهستان اکوسیستم ویژه‌ای دارد. به همین دلیل بخشی از مسائل حیات وحش و محیط زیست این منطقه به ویژه در بخش‌هایی که مرتبط با استان مازندران است را مورد بررسی قرار دادیم. تصمیم‌مان این است که در ادامه به استان‌های گلستان و گیلان نیز بپردازیم.

در این مستند قرار است چه اتفاقی رخ دهد و در نیمرخ شمالی البرز چه خواهیم دید؟

حفاظت از دیواره البرز به دلیل اثرات ویژه‌اش بسیار مهم است. مثلاً یکی از تأثیرات این دیواره این است که از ورود آلودگی‌ها جلوگیری می‌کند. در کنار اهمیت آن به آسیب‌هایی که به آن وارد شده است پرداخته‌ایم. امروزه دریا، کوهستان و دشت‌های این منطقه در حال تخریب است و هیچ توجهی به آنها نمی‌شود. هرج و مرج و ازدحام موجب شده است که این زیست بوم در حال نابودی باشد. به عنوان مثال تمامی رودخانه‌های این دامنه آلوده است یا در دماوند، تردد افراد برای کوهنوردی و فتح این قله، فضای مخربی را برای این منطقه ایجاد کرده است.

از انتخاب این منطقه بگویید، چه شد سراغ البرز و داستان‌های آنجا رفتید؟

دلیل اول این است که خودم اهل مازندران هستم و سلامت و حفظ این منطقه برایم بسیار مهم است. در

کنار این، وسعت، جمعیت و گونه‌های حیات وحش در این استان زیاد است و موارد ناکفته بسیاری وجود دارد. مناطقی وجود دارد که حفاظت شده است و مردم عادی اجازه ورود به آن را ندارند و وظیفه من مستندسازی است که فیلم تهیه کرده و به مخاطبان نشان دهم.

با توجه به سابقه آثار شما، سال‌هاست که در حوزه حیات وحش و محیط زیست به مستندسازی پرداخته‌اید. این حوزه همواره با کم‌لطفی‌هایی همراه بوده است. چه چیزی باعث دلگرمی شما برای ماندن در این مسیر شده است؟

همان‌طور که گفتید در این مسیر حمایت کمی از ما صورت می‌گیرد اما در این بین افرادی بودند که به من انرژی دادند. به ویژه دوستان و همکاران در شبکه مستند که حمایت ویژه‌ای داشتند. فیلمسازی حیات وحش هنوز جوان است و البته در ایران سختی‌های خاص خودش را دارد. مثلاً یکی از مشکلات ما این است که طبیعت بسیار شلوغ شده است

و محیط فضای کاری که باید باشد نیست.

تأثیرگذاری مخاطب از مجموعه آثار شما در حوزه حیات وحش چقدر بوده؟ آیا انتظار ذهنی‌تان را از زحمتی که می‌کشید مرتفع کرده؟

من احساس می‌کنم خیلی از این مستندها بسیاری از نکات را برای مخاطب روشن کرده است. افرادی بودند که با این‌که در این حوزه فعال بودند از برخی مسائل اطلاع نداشتند. ما سعی کردیم در گروه پژوهشی‌مان همیشه یک قدم از مسئولان محیط زیست جلوتر باشیم.

چه سختی‌هایی در این فضا وجود دارد که کمتر مستندسازی به این حوزه ورود پیدا می‌کند؛ چرا که کمتر آثار موثری را می‌توان با موضوع محیط زیست پیدا کرد؟

مهم‌ترین مسأله همکاری نکردن مسئولان محیط زیست است که در مواردی حتی سنگ اندازی هم می‌کنند. آنها متوجه نیستند کاری که ما انجام می‌دهیم کمک برای بقای حیات وحش است. برخی گمان می‌کنند که مستندسازی حیات وحش تنها گرفتن چند شات عکاسی است. در صورتی که مستندساز حیات وحش باید ساعت‌های طولانی را

صرف گرفتن تنها یک سکانس از حضور یک جاندار در منطقه کند. در این مسیر بعضاً آن قدر فشار وجود دارد که حتی خانواده و بسیاری از موارد دیگر را تحت تأثیر قرار می‌دهد. در کنار اینها دخالت افراد محلی مناطق و شکارچیان غیرقانونی آزاردهنده است.